

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Angelum à se moueri. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

nas circumfisse, & perambulasse terram: nam quamuis etiam Deus dicatur Genesis 3. deambulasse ad auram post meridiem, id tamen de Deo dicitur ratione assumpti corporis, in quo apparere dignatus est: at non est credibile, Sathanam in assumpto corpore deambulasse, & circumfisse terram: corpus enim demones, aut Angeli tantum assumunt, quoties hominibus apparent. Deinde ex illo Matth. 8. ubi demones à Domino petierunt, ut eos mitteret in porcos: nam quamuis ex eo solum, quod dicantur à Deo mitti ad nos, non satis probetur motus secundum locum, ut statim videbimus ex illo tamē loco allegato id recte probatur, quia ibi non tantum dicuntur missi in porcos, sed etiam ex corpore illo, quod obsidebant, in porcos missi. At aliquem mitti ex vno loco in alium, non potest sine motu secundum locum fieri: Ideo autem dixi, ex illis locis, ubi dicuntur Angeli simpliciter à Deo missi, non probari, eos loco moveri, quia ut disputatio 171. cap. 1. dictum est, etiam si missio debeat esse exitus quidam à mittente; tamen non debet esse secundum locum, sed satis est, si persona, quæ mittitur, exeat à mittente, secundum substantiam, & in aliquo loco incipiat apparere. Cumque Angelus à Deo fiat; etiam si ab eo loco non exiret, neque discederet diceretur, ab ipso mitti à mitti de vno loco in alium non diceretur, nisi de vno in alium exire diceretur; nam persona diuina procedens, etiam si dicatur mitti à producente, non tamen dicitur mitti de vno loco ad alium. Huc etiam pertinet loca omnia, in quibus demones dicebantur à corporibus exire, quæ sequenti capite referemus. Testimonium vero, quod adduximus pro prioris sententia, ex Augustino, nihil probare colligitur ex his, quæ diximus disputatione 187. capit. 2.

Id, quod hæcenus de Angelis diximus, de anima quoque rationali intelligendum est, hoc est, non tantum dum est in corpore, sed etiam præparatam moveri: qua ratione anima Christi dicitur vere ad inferos descendisse, & Lucæ 16. anima Lazari dicitur deportata in sinum Abraham. Quod autem aliqui dicunt, illam solum fuisse paratolam, absurdum est. Nam in parabolis nomina propria non solent introduci. Est autem de fide, & animam Christi secundum substantiam ad inferos descendisse, & animas damnatorum ibi vere esse, ut suis locis dicitur. Quare errat Durand. in 1. dist. 37. 2. part. qu. 1. ad 6. & in 3. dist. 22. q. 3. num. 5. cum ait animam separatam, secundum se nullibi esse, & inferno, aut purgatorio per deputationem solum adesse.

CAPVT III.

Angelum à se moueri.

SI Patrum testimonia superiori capite allegata recte considerentur, non solum probant, Angelum de loco ad locum sed etiam à seipso moveri, ut optime obseruauit Gregor. in 2. d. 6. qu. 1. art. 4. eos quoque à se moueri, docet Scotus in 2. dist. 2. qu. 10. & Maior quæst. 11. circa finem, & sancti Patres iudicant, cum asserunt, propter naturæ celeritatem præsto ubique esse. Nam si non à principio interno mouerentur, non naturæ celeritati, sed efficacitati alterius mouentis id tribueretur. Ex Scriptura quoque perspicue colligitur, ubi quocunque dicuntur demones exire, Marci 1. Lucæ 4.

Act. 8. exire namque non dicitur, sicut neque ire, nisi qui propria virtute mouetur. Quis enim dicat, lapidem, qui portatur, ire, aut domo exire? Quare nescio, cur dixerit Gregorius ibidem, nihil in hac re certum haberi? intelligere namque videtur, ex Scriptura. Ratione etiam probatur, quoniam si viuientia, quæ multo imperfectiora sunt, seipsis mouentur; cur id non concedemus perfectissimæ substantiæ, qualis est spiritualis, quod enim nonnulli contendunt necessarium esse, in aliquo mouente se, distinguere partem mouentem, à parte mota, nulla ratione monstrari potest: quocirca frustra Capreolus in 2. dist. 6. qu. 1. conclus. 1. docet, Angelos moveri non posse à seipsis motu per se, quia nequeunt in illis distinguere pars per se mouens, & per se mota, bene tamen motu per accidens, ut in secunda conclusione docet; quem motum per accidens defectu prædictæ distinctionis ego sane non intelligo: utrumque ergo ille moueatur, negari non debet, propria virtute moueri. De parte autem mouente, & parte mota disputare, nostri instituti ratio non postulat.

De anima vero separata, an seipsa moueatur, ex doctrina Patrum & Scripturæ non ita competum est. Ea vero solum ratione mihi probabile fit, animam à seipsa moveri, quia cum nobilissima substantia sit, non est ei deneganda talis virtus, quam viuentibus concedimus.

Hæc autem sententiæ duo videntur obflare, vnum est, quod anima separata non potest mouere vilius corpus, ut docet S. Thom. infra qu. 117. artic. 4. ergo neque seipsam. Respondet, primum quidem nullo probabilius esse id, quod docuit sanctus Doctor, nempe ab anima separata corpus nullum moveri posse; quia, ut ipse probat, cum solu nutu suæ voluntatis illud mouere deberet, non minus in corpore mouere posset, quam extra; neque enim in corpore aliqui virtutis deesset voluntati animæ, quod extra corpus haberet: nam diuersus modus existendi prædictæ virtuti nihil derogaret. Quod autem separata intelligat alio modo, quam coniuncta, mirum non est: dum enim, dum est in corpore, cum sensibus connexa sit accipiens à illis species, quibus intelligit; illis quoque iuuatur ad actum cognitionis, quibus separata iuuari nequit: at vero, ut nutu suæ voluntatis sit potens operari, nihil obflare potest coniunctio cum corpore; siquidem ut moueat, contractu aliquo non indiget quantitatis. Hinc tamē videtur sequi contra opinionem eorum, qui dicunt, substantiam spirituales in loco esse per operationem, animam separatam non esse in loco, ac proinde moveri non posse: nam cum nequeat operari in aliquod corpus, siquidem ipsum neque loco mouere potest, nullo modo in illo esse poterit per operationem. In nostra vero opinione, qui diximus disputatione 188. Angelum esse in loco sue operatione ratione illius modi, quo se applicat corpori, fieri optime potest, ut anima in loco sit, & de loco moueatur. Deinde respondeo, animam seipsam mouere posse, etiam si alia corpora mouere nequeat: maior enim virtus videtur necessaria ad mouendum alia, quam ut ipsam moueat.

Alterum, quod obstat prædictæ sententiæ est, quia anima dum est in corpore, non potest seipsam ab eo diuellere: ergo nec extra corpus de vno loco in alium seipsam mouere. Respondeo, diuersam esse rationem: nam sicut substantia demonis

Act. 8.

Anima rationalis separata à se mouetur.

S. Thomas.

10.

rali

tali modo potest coniungi vni corpori, vt illi alligetur, nec suz subist voluntati, modum illum mutare, ac proinde, nec ab eo loco moueri (motus enim ab eo loco, debet esse, deferendo corpus, relicto modo, quo corpori vnitur) ita etiam multo magis anima naturaliter corpori vnita talem habet modum vnionis cum corpore, vt ab eo separari nequeat, quia neque modum illum relinquere potest, quem non sua voluntate, sed natura ipsa generationis habet: at modum, quem extra corpus sua voluntate ipsa sibi communicat, quo corpori alicui, vt in loco, coniungatur, voluntate quoque sua mutare posse, rationi consonum est.

21.

Vltimo obserua, friuolum esse quod quidam comminiscuntur, Angelos aliquos tantæ esse virtutis, vt impulsu aliquo quasi impresso alteri Angelo, ipsum vel loco alligent, vel inde per vim moueant: hoc enim proprium videtur esse corporum. Quia autem hoc modo philosophantur, imaginatione potius, quam ratione ducti videntur, cum de spiritibus eo modo philosophantur, ac si corpora essent. Quare si vnus Angelus, quantum excellens, alium loco pellat, non facit id nisi virtute Dei, & imperio, sicut etiam sancti viri efficiunt: alioquin vnus bonus Angelus non posset demonem superioris speciei alligare, cum virtute naturali ab eo potius superetur.

DISPV. CXC.V.

An motus angeli siquid in ipso Angelo.

Motum Angeli aliquid ei intrinsecum esse, docuit Lichetus, cap. 1.

Angelum tantum moueri ad formam extrinsecam, plerique docuerunt, cap. 2.

Notationes pro explicatione verioris sententia, cap. 3.

Media sententia probabilior est, cap. 4.

Satisfit argumentis, quæ nostræ sententia opponuntur, c. 5.

Moueri potest Angelus motu continuo, cap. 6.

CAPVT I.

Motum Angeli aliquid ei intrinsecum esse, docuit Lichetus.

Cum ceteri omnes Scholastici contra Heretizum, & Durandum vno ore fateantur, Angelum moueri, variant tamen inter se, & de natura ipsius motus diuersa sentiunt. Nonnulli arbitrantur, motum Angeli esse ad aliquam formam intrinsecam, quam appellat, vbi, sicut etiam in corporibus contingit. Hanc sententiam sequuntur recentiores nonnulli, & expresse Lichetus in 2. d. 2. q. 5. a. 2. vbi refert sententiam Gregorij, & ad eius argumenta respondet. Allegant quoque pro ea Scotum in 2. d. 7. q. 9. ad quæst. dico, circa finem, dum ait, motum Angelorum cum mouetur in corpore assumpto, esse aliquid formaliter distinctum à motu ipsius corporis: prior namque ratione idem asserere debet, quando Angelus per se sine corpore assumpto mouetur. Ex his vero Scholasticis nullum inuenire potui, qui prædictæ opinioni ad stipularetur. Nam Alex. 2. parte, qu. 3. memb. 1. Bonau. in 1. dist. 37. art. 1. qu. 1. Ricard. art. 3. q. 2. Gabr. in 2. dist. 2. qu. 3. Capreol. qu. 1. art. 1. solam docent, Angelum de loco ad locum moueri. Quid autem tali motu adquirat, vtrum intrinsecum, an extrinsecum quid,

Lichetus, Scotus.

Alexand. Bonauent. Ricard. Gabr. Capreolus.

non explicant. Ceteri autem oppositam amplectuntur sententiam, vt cap. sequenti videbimus.

Rationes huius opinionis præcipue sunt tres. Prima est, motus debet esse in mobili: ergo motus realis debet esse realiter in mobili: motus autem Angelus est realis, vt disp. præced. probatum est: ergo debet esse realiter, ac proinde intrinsecus in ipso mobili; alioqui si tantum esset extrinsecus denominatio, cum illa sit aliquid rationis, solum per rationem non reipia, diceretur Angelus moueri.

Secunda ratio, Angelus non tantum mouetur per accedens motu alterius, vt in assumpto corpore, sed etiam per se, ita vt ipse primo conueniat moueri: ergo in eo debet esse variatio aliqua realis, vt per se dicatur moueri: hæc autem fieri nequit, nisi in eo fiat aliqua intrinseca mutatio: nam per extrinsecum respectum ad res alias fieri non potest mutatio realis: extrinseca enim mutatio non confugit, nisi mutatione aliqua reali facta in aliquo extremo: cumque Angelus mouetur nulla alia re mutata, aut variata; necesse est, vt in ipso fiat intrinseca aliqua mutatio: quod si variatione solum aliarum rerum diceretur Angelus loco moueri, non tam ipse, quam res alie moueri dicerentur.

Tertia ratio, Angelus est in loco per modum aliquem realem, & intrinsecum additum substantia sue: sed moueri, est locum mutare: ergo necessario fieri debet mutatio illius modi numerici, quo Angelus in loco constituitur: motus enim nihil aliud est, quam fieri ipsam formam, quæ requiritur, sicut dealbatio nihil aliud est, quam fieri albedinem.

CAPVT II.

Angelum tantum moueri ad formam extrinsecam, plerique docuerunt.

Plures alij Theologi affirmant, Angelum ad formam aliquam extrinsecam solum moueri. In hac sententia fuerunt Egidius in 1. d. 37. 2. p. 1. art. 2. q. 1. Ferrar. 3. cono. gen. cap. 10. 2. præfatione. Respondetur, Caiet. in hunc art. 5. Cincapredita. Greg. in 1. d. 2. dist. 6. qu. 1. art. 2. id quod tam vero existimant in motu corporis, quam in motu Angeli. Hæc de causa nonnulli recentiores, sententia Caiet. non bene perspecta, putarunt, illum docuisse, Angelum non moueri, cum tamen multi graues auctores existimant, corpus non moueri secundum locum ad formam intrinsecam; ob id tamen non asserunt, nec sentire coguntur, corpus non velle moueri. Hæc opinio non leue fundamentum in S. Thom. & Aristot. habet. Primum S. Thom. in 1. q. 100. art. 3. docet, Angelos mouere posse corpus, & secundum locum non tamen alio motu; quia corpus per motum secundum locum non est in potentia ad aliquid intrinsecum. Deinde Aristot. in phys. cap. 7. textu 59. ait: Sola namque lætione nihil in hisce, quæ insunt sibi, mutatur, vt cum quippiam aliteratur. Hinc vero colligit, motum secundum locum esse nobiliorem ceteris, quia per illum nihil mutatur eorum, quæ insunt ipsi mobili, & ideo conueniente nobiliori corpori, quod ceterorum motum capax non est: quod si corpora motu secundum locum ad aliquid extrinsecum mouentur, multo magis ad aliquid extrinsecum mouentur. Porro de coicid de Angelis asserendum videtur, quia hoc corporibus hoc ipsum ratio confirmat, quia hoc genere motus corpus moueri dicitur ad locum, sed

lect.